

Avskrift

Tillhör KOMMNDANTEN i
Älvsborgs Fästning

=====

FORTIFIKATIONSEXPEDITIONEN
Nr 76

Tillhör KMF/Fort. 199/36

Till K. Vetenskapsakademiens naturskyddskommitté.

På begäran av kommittén har jag den 12 dennes i sällskap med den främste kännaren av Göteborgs och Bohus läns flora, dr. Harald Fries i Göteborg, besökt Stora Käsö, som av K. Medicinalstyrelsen föreslagits till fridlysning

De partier av ön, som i detta sammanhang äro av större intresse, äro parken, kyrkogården och vissa delar av strandområdet.

Parkens grundstomme är en lövskog av den lundtyp, som varit vanlig i skyddade dalgångar på rasmak nedanför bergbranter etc. i skärgården, men av vilken numera endast smärre förekomster återstå. Denna skog brukar innehålla ek och andra ädla lövträd samt ett stort antal sällsyntare Lundväxter. Käsö park är icke någon av de artrikare skärgårdslundarna men anmärkningsvärd genom sitt vackra bestånd av högvuxen klibbal, som representerar en västliglundtyp av intresse.

Bottenfloran är tämligen fattig, men innehåller av midre vanliga former Allium scoredoprasum, Gagea lutea (ej alls vanlig på öarna), Anemone hepatica samt Geranium lucidum; en sevärighet är det kollosala rena beståndet av Convallaria majalis.

Känsö är en av de icke alltför många lokalerna. för vild murgröna, Hedera helix.

Att en del främmande element inplanterats i parken hindrar ej, att lunden bör bevaras. Strängt taget borde all lövskog i skärgården åtnjuta skydd i någon form. Av förvildade arter på Stora Känsö torde åtminstone Saponaria officinalis förtjäna framhållas.

I detta sammanhang må vidare nämnas, att den gamla vackra lindallén bakom karantänanstaltens byggnader givitvis måste lämnas orörd, Tillsammans med trädgården bildare detta parti en verklig idyll, utan motsvarighet i trakten.

Kyrkogården, delvis också ängen utanför, hyser några anmärkningsvärda arter: Luzula nemorosa, Sanguisorba minor, Primula varis och en egendomlig Ajuga-form, som ännu inte undersökts närmare.

Parken och kyrkogård on bjuda en intim blandning av natur och kultur som i hög grad förtjänar att bevaras. Den ursprungligare och mindre förändrade vegetationen träffa vi framför allt på hällmarken, där den i detta sammanhang ej skall bli föremål för särskilt beaktande, samt vid stränderna. Dessa ge ett gott prov på den halofila västkustfloran. Särdeles vacker är den ovanligt rika förekomsten av Ophioglossum. I övrigt må nämnas Crambe maritima, Euphorbia palustris, Ligusticum scoticum och Valerianella olitoria, allmänare arter att förtiga.

S.humilis (*bahusiensis*) finns på många ställen i skärgården, även på Lilla Känsö, ehuru så gott som överallt i ringa mängd, är *S.limonium* en av våra allra sällsynaste växter och av synnerligen stort intresse. Inom länet har den träffats på sammanlagt fyra lokaler, men på tre

av dessa är den antingen utrotad eller åtminstone hotad och den enda förekomsten av mera pålitlig natur är Stora Känsö, där den troligen endast tack vare karantänanstalten fått vara ifred, så den nu frodas på en yta av flera kvm. Statice hör, liksom Eryngium (som förmodligen blir allt sällsyntare), på grund av blomställningens hållbarhet till de eftersökta badgästväxterna. Statice delar sannolikt många andra sällsyntheter äran att uppgrävas för att med högst tvivelaktigt resultat inflyttas i trädgårdar.

Att Statice-lokalen bör skyddas är väl rätt självklart, men det enda effektiva sättet torde vara att fridlysa hela ön, en åtgärd, som med hänsyn till växtens betydelse i vår vilda flora är synnerligen väl motiverad. Kommer ön i enskild ägo för att, som antytts, exploateras i "campingsyfte", skola dess naturvården inom kort vara spolierade. Allehanda intressen söka numera förvärva skärgårdsöar till förlustelse, och det är att befara, att från dylika replipunkter härjningståg kommer att företagas. Vad Stora Känsö angår, så borde en fridlysningsåtgärd vara lätt att genomföra. Allmänheten är redan sedan gammalt van att ej där fritt få landstiga och röra sig; platsen betraktas om fridlyst. Att genom en åtgärd i enlighet med naturskyddslagen fortsätta och upprätthålla ett tillstånd, som läge varit rådande, bör vara mycket lättare och väcka vida mindre motstånd än att fråntaga allmänheten gamla rättigheter och inskränka dess rörelsefrihet. Alla skäl synas mig tala för att Stora Känsö fredas.

Göteborg den 17 maj 1934
C. Skottsberg

Rätt avskrivet betygar:
På tjänstens vägnar:
Ragnar Jacobsson

Rätt avskrivet intygat

M. Ruedin